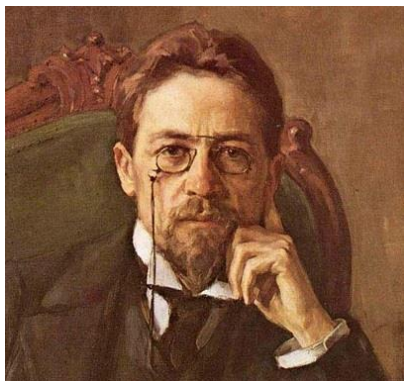

Anton Pavlovič **Čechov** (Антон Павлович Чехов) (17. 1. 1860 Taganrog /na břehu Azovského moře/ – 2. 7. 1904 (Badenweiler /jihozápadní Německo/)

Ruský dramatik a prozaik, představitel realismu, jeden z průkopníků moderního světového dramatu.

Anton Pavlovič Čechov se narodil v **kupecké rodině**, byl třetím ze 6 dětí. V rodném **Taganrogu** absolvoval **gymnázium** (maturita 1879): již zde získal náklonnost k literatuře a divadlu a také začal s prvními vlastními literárními pokusy (povídkami a divadelními hrami). Již tehdy si začal budovat osobitý styl spojující cit pro složitost lidských povah s darem břitkého vyjádření.

Čechovův otec upadl do dluhů, a aby unikl věřitelům, s rodinou se přestěhoval do **Moskvy**. Anton Pavlovič tam vystudoval **lékařskou fakultu Moskevské univerzity**. Již během studií psal a v časopisech uveřejňoval své texty, většinou **povídky** (publikoval pod pseudonymy). Jeho výstižný, hutný a vypointovaný styl s humoristickým, až satirickým podtónem mu získal popularitu, ale také nepřízeň cenzury; proto mohl své povídky publikovat **kníže** až na druhý pokus, v r. **1884**; téhož roku promoval.

Čechov začal pracovat jako **lékař v maloměstské nemocnici** a zároveň rozvinul svoji povídkovou tvorbu, pro niž měl mimořádný talent. Dodnes zůstává **jedním z literárně nejplodnějších a nejvýznamnějších povídkářů všech dob** – vedle svých současníků Francouze Guy de Maupassanta a Američana O. Henryho (v české literatuře se mu silou talentu, intenzitou tvorby a satirickým tónem blíží Jaroslav Hašek).

V Čechovových **povídkách** (napsal jich téměř 600) se spojuje realistický cit pro scénické vylíčení prostředí i pro výstižný detail v zápletkách, prostředí a charakterech, dějový spád, úsporný styl (často zdůrazňující absurditu situace), věrohodné dialogy a humorný nádech rozpjatý od grotesky přes satiru až po hořký smutek. Čechov těmito svými vypravěčskými miniaturami dosáhl **nadšené odezvy** u čtenářské veřejnosti i u literárních kritiků, kteří mu doporučovali, aby se pustil do závažnější tvorby.

Čechov se o to pokusil, zvolnil tempo a výsledkem byla **autobiografická novela Step** (1888), s níž se čtenářům představil nový Čechov: v jeho tvorbě se objevil jako určující **lyrický tón**, širší charakteristika **všedního života** (s některými postavami blízkými puškinovskému typu **zbytečného člověka**) a smysl pro **výtvarné vidění prostředí** – Čechov se tu sblíží s tehdy novým uměleckým směrem **impresionismem**, který se zrodil a dominoval v malířství, ale jeho postupy využívala také literatura (avšak u jiných autorů hlavně poezie).

Delším prózám zůstal Čechov věrný (ačkoli typický román nenapsal), ovšem – již s menší intenzitou – pokračoval v psaní **povídek** a mnoho z jejich předností nově uplatnil také v divadelních hrách – **jednoaktových humoreskách** blízkých **frašce** (*Medvěd, Námluvy*).

Úspěšný spisovatel Čechov si mohl dopřát naplnění svých dávných cestovatelských tužeb. **Procestoval** rodné **Černomoří** a **Kavkaz**, v r. 1890 podnikl dlouhou cestu napříč **Sibiří** a pobýval v ruském **Tichomoří**, zejména na ostrově **Sachalin** a v přístavu Vladivostok.

Inspirojící zážitky z cest v klimaticky drsných podmínkách si však vybraly krutou daň: Čechov onemocněl **tuberkulózou**, která jej ohrožovala již v mládí. Lékař Čechov vzdoroval nemoci přes deset let. Dokonce v této době **podruhé změnil charakter své tvorby**.

Napsal **4 realistické divadelní hry** ze současné ruské společnosti, jimiž dosáhl naprostého dramatického mistrovství a zařadil se **mezi** dodnes inspirující **zakladatele moderního psychologizujícího společenského dramatu** (vedle Nora Henrika Ibsena, Američanů Eugena O'Neill a Tennessee Williamse, Švýcara Friedricha Dürrenmatta aj.).

Tyto Čechovovy vrcholné hry (*Racek*, *Strýček Vaňa*, *Tři sestry*, *Višňový sad*) mají vždy 4 dějství, děj je však v nich oslaben. Jde především o atmosféru ve společnosti, tu vysledujeme z charakterů postav, jež reprezentují zejména střední třídu a na sebe prozrazují mnohem více svými promluvy než akcí. Ovšem spletité interpersonální vztahy, hlubší významy zdánlivě banálních vět a nadčasová modelovost řešených konfliktů dodávají těmto hrám dynamiku.

V r. 1898 se Čechov seznámil s moskevskou herečkou **Olgou Knipperovou** (1868 – 1959), která se právě připravovala na jednu z hlavních rolí v jeho nové hře *Racek*. Čechov byl Olgou uchváten a ona jeho milostné vzplanutí opětovala. Utajená **svatba** se uskutečnila v Moskvě v r. **1901**, ale oba manželé i po sňatku žili často odděleně, protože nemocný Čechov delší čas pobýval v plicním sanatoriu v Jaltě na Krymu. Udržovali spolu alespoň intenzivní písemný kontakt: za 5 let jejich vztahu (1899 – 1904) každý z obou manželů napsal tomu druhému více než 400 dopisů. V r. 1904 Čechov odejel na léčení do **německých lázní Badenweiler**, kde však záhy zemřel.

Některá díla:

Povídky *Anna na krku*, *Člověk ve futrálu*, *Dáma s psíčkem*, *Dámy*, *Chameleon*, *Kaštanka*, *Košské příjmení*, *Román s basou*, *Spisovatel*, *Úředníková smrt*, *Vaňka*;

Divadelní hry *Racek* (Čajka; Чайка; 1896), *Strýček Vaňa* (Đaďa Vaňa; Дядя Ваня; 1897), *Tři sestry* (Tri sjostry; Три сестры; 1901; od r. 1985 existuje česká punková a rocková hudební skupina *Tři sestry* – název je ironickou variací na Čechovovu hru), *Višňový sad* (Вишнёвый сад; 1904; český dramatik a politik Václav Havel ve své poslední hře *Odcházení* z r. 2007 záměrně využil – jako aluzi – četné motivy z Čechovovy hry);

Jednoaktové humoresky *Medvěd* (Medved'; Медведь; 1888; československá TV inscenace 1961: v hlavní roli Jan Werich), **Námluvy** (Predloženiye; Предложение; 1888);

Novely *Step* (Stěp; Степь; 1888), *Pavilon č. 6* (Palata noměr šestoj; Палата № 6; 1892), *Černý mnich* (Čornyj monach; Чёрный монах; 1894).

<http://georgievka.cerkov.ru/2014/09/29/anton-pavlovich-chexov-aforizmy/>

https://en.wikipedia.org/wiki/Olga_Knipper